

Tönköl József verseskötetében régi magyar varázskének, sámándalok, zsoltaérok érzékítő hangulatai mellett Ráth Mátyásra, Nagy Lászlóra figyeltet. Megidézi Dürer-t, James Joyce-t és Lovak menyországa címmel verset írt Reich Károly rajzára. Érdemes idézni kötete cikluscímeit is: Évezredes könyörgés, Egy Peregrius naplójából, Medvebörben, Feketednek otthon a méhek, melyek sajtáságosan tükrözik lírai világának verscsokrait.

Tönköl József a fehérló házak fia. Versbeszéde igazi tükör. Hogy leendő versei előtt bepárasodik-e? — nem tőle kell kérdeznem... (Kozmosz K. 1987.)

BÜKI ATTILA

Szélfúttá szavak

A fiatal költőnek, Büki Attilának már volt egy emlékezetes bemutatkozása: a Kapuváron kiadott Arcomon szél söpör. Az a könyv huszonöt versét tartalmazza, melyek grafikákkal osztották meg a helyet. Akárcsak most is, hiszen Ányos Imre grafikái megint társultak a költeményekkel. Büki Attila ezúttal az újhangzású Antikva Kiadásszervező Iroda gondozásában jelentette meg tartalmilag terjedelmesebb, sokrétűbb, formailag is változatosabb alkotásait.

E versek, mindennapjaink apró helyzetjelentései alapján, a költő környezetének életéről vallanak. Egy létszemlélet lírai megjegyzései. Talán az sem lehet a véletlen műve, hogy képszerűséget és dramatikus feszültséget egyszerre érezhetünk jelenvalónak olvasásukkor, hiszen alkotójuk

akvarelleket is készít. S e festészeti technika árasztja mindkettőt... Képes úgy leköttni a figyelmet, mint a történeteket mesélő bölcsek, akik mondanivalójuk elemeibe rejtik a közvetlen, megélt valóságot is. Népi gyökerekből táplálkozó, korszerű költészettel találkozunk itt, művelt mozzanatokkal. Mondás, dalos keretbe foglalt, ízes beszédet sugároznak a sorok, ugyanis ez a hangulat idéződik a zömmel szabad versformákban iramló költeményekben.

A „nádirigó sikolyú szél”-ben lépdelünk, ahol „a Hold faekét húz”, s „a vigasszal és a reménnyel élők / elhosszúk havas utak szárnyain / a betlehemi gyermek békéjét”. A mesék világából aztán a kötet második részében főleg a költő személyes monológjainak terepére jutunk, ahol kapcsolatainak, életérzésének medencéjében csobognak a témák. Igen finoman hangszerel: „Énekelnek a csenek”. Látja s láttatja: „ahogy közeledik a nap a hegyoldalra”. Tehát nem kihűlt úrt jósol, hanem társadalmi közeg mondanivalóit tükrözi. Nem óvatoskodik feleslegesen, mert az óvatosság sohasem felesleges. Költőnél különösképpen nem! Életben sem, költészetben sem, mert az maga az élet tükre. Büki sajátos tükröt mondhat magáénak, amelynek meggyőző cserepeit osztja meg velünk, olvasóival. Hiteles és átélt létszeletet nyújt minden költeménye, minden szélfúttá szava, minden nap-sütése. Olvasója válogatja, hogy ki-nek melyik tükröcserepen időz el hosszabban tekintete. A recenzens mindenesetre megjegyezte a következőket: Karácsonyi levél, Karácsony, A csiga monológja, Téli ének, Levelek Bősze Balázshoz, s a ritmussos Liszt: Csárdás macabre.

Sokan írnak manapság verset. Vajon miért ír Büki Attila? Erre a leg-

megközelítőbb választ adja az alábbi szakasz a kötetből:

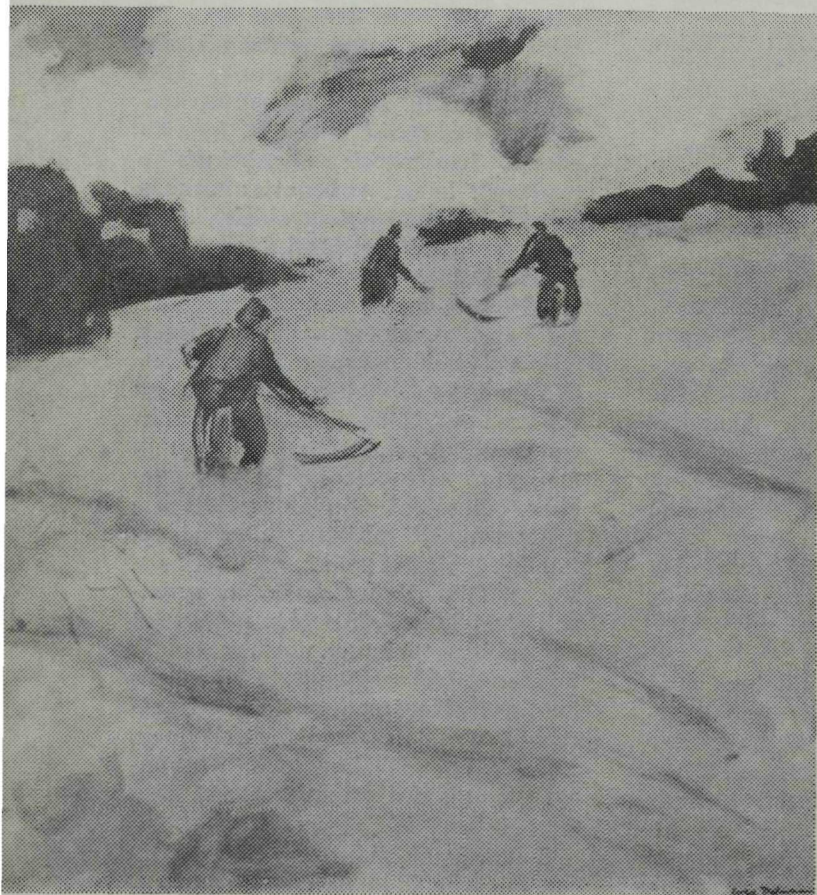
„most átérzem újra azt a szívverést
mely visszavert
megszüntette a hátralépdesést
kinyitotta velünk az átváltozás
kékfedelű könyvét
melyből felfehérlik a gondolat
virágzó fa tavaszi kertből”

(Átváltozás)

Nincs egyetlen jelző, amellyel pontosan jellemezhetnénk e kötet hét ciklusának darabjait. A költő emberiségének szelíd makacssága munkál

kivétel nélkül az egészben: hol tisztán tapinthatóan, hol háttérfalba keveredve. A háttér pedig egyértelműen létezik ebben a teljesedő teljesítményben. Mégpedig az egyre csak utalásszerűbben megbúvó elődöké, s az eleven emlékeké. Változatos, minden széttörtsége ellenére élvezetes, ívelt gondolatokat hordozó, rokonszenves vonásokkal kirajzolt ez a kötet. Jóság sugárzik lapjairól; szívvel-ésszel formált szavait fogadja hasonlóképpen jó indulattal az olvasó. (Antikva, 1986)

ZSIRAI LÁSZLÓ

Rózsa rét (olaj)